

סיפורים נפלאים פרשת וארא

הם קולטים זאת, כאשר מוציאים אותם מן הצרות, רק אז הם מבינים היטב באיזו צרה הם היו. לאחר שד' יוציא את בני ישראל מתחת סבלות מצרים, רק אז יבינו שבעצם ד' הציל אותם. משל למה הדבר דומה, למלך שרצה שבנו ילמד להתנהג כנאות ולא רצה לפנקו יתר על המידה. מה עשה, שלח אותו להסתובב עם שנוורים. לאחר שנה שלח אחריו המלך לשאול, האם הוא זקוק למשהו והבן שהתרגל לחיות כשנוור ביקש תרמיל. שואלים יהודי מה הוא צריך והוא מיד אומר שהוא זקוק לתוספת משכורת והכל יסתדר. אבל כשתבוא הגאולה, רק אז יבינו כולם באיזה מצב היינו. (חידושי הרי"ם)

"והייתי לכם לאלקים וגו'" (ו, ז)

מעשה בהרה"ק רבי משולם זוסיא מאניפולי זיע"א (יומא דהילולא ב' שבט) שיצא פעם בראש השנה קודם התקיעות מבית המדרש, וראה תינוק מישראל מבני העניים, לבוש קרעים ופניו רעים, שאל אותו רבי זוסיא, בני! האם אינך מתקנא בבני הערלים האוכלים משמנים ושותים ממתקים ולובשים מלבושי כבוד? השיב התינוק, לא, אין אני מתקנא בהם כלל, שלי גדול משלהם, ישראל אני ומאמין באלוקי ישראל. חזר רבי זושא לבית המדרש ואמר: רבון העולמים, הבט משמים וראה מי כעמך ישראל עם סגולה, תינוק מישראל אפילו כשהוא רעב וצמא ולבוש קרעים ובלואים, מקבל הכל באהבה ובלבד שישראל הוא.

"ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה" (ו, ט)

פירש רבי איצ'לה מוואלזין, משל למה הדבר דומה, לאסיר שהיה כלוא בבית האסורים. והנה יום אחד הופיע בתאו איש כבד פה וקשה דיבר. אט אט, כשהוא בקושי מסנן את האותיות מבין שפתיו, הודיע לאסיר כי הוא עומד להשתחרר בקרוב. מובן שהאסיר היה מוכן לשמוע לכל מילה, לא הייתה אכפת לו כלל האיטיות שבה נאמרו הדברים, הגמגום וכובד הלשון, שכן מה לו אם ימתין עוד רגע ושניים, ובלבד שישמע את בשורת גאולתו המתקרבת. אלא, נתאר לעצמינו כי אותו אלמוני היה הולך לחדרו של שר בית הסוהר, כדי לדבר על ליבו על שחרורו של האסיר. מובן כי כאן לא היה נתקל האיש באוזן קשבת, כמו זו של האסיר, והיה מגורש על ידי השר מיד, אשר לא היה מוצא זמן להתייחס אל דיבורו האיטי והכבד של האיש. זהו שטען משה רבינו אם בני ישראל, הנדכאים והמיוסרים, הנמצאים בקצר רוח ובעבודה קשה, לא שמעו אלי מפאת כבוד פני, הרי על אחת כמה וכמה שלא ישמעני פרעה, אשר וודאי אין לו סיבה לשמוע אותי.

"ולא שמעו אל משה..." (ו, ט)

ה"חפץ חיים" זיע"א ישב פעם אחת במסיבת מקורביו והעיר על יהודי הדור שהם קטני אמונה וכו'. אמר ר' נפתלי, הר"מ

"וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב" (ו, ב)

רש"י מבאר: וארא אל האבות. כך אנו אומרים גם בתפילת שמונה עשרה: א-לוקי אברהם א-לוקי יצחק וא-לוקי יעקב - להגיד שלכל אחד הייתה השגחה מיוחדת בפני עצמו. ישנם אנשים ששואלים אותם אם הם שומרי תורה ומצוות? הם משיבים: אתה יודע מי היה סבא שלי?!... הוא היה רב גדול... האנשים הללו חושבים שיש להם זכות אבות, אבל האמת הבן מזכה האבא, ולא האבא מזכה הבן... משל למה הדבר דומה: קמצן רצה להגיע עם מזוודות אך התקמצן לקחת מזונית והחליט ללכת ברגל, אך כובד המזוודות עצר בעדו... הוא עצר נהג מזונית ושאל כמה יעלה לו להגיע לביתו. ענה לו הנהג באדיבות: 30 ש"ח. "והמזוודות"? השיב לו הנהג: "המזוודות בחינם". קפץ מידענו על המציאה ואמר לנהג: "מעולה, אז תיקח רק את המזוודות". השיב לו נהג המזונית בקור רוח: "אני מוכן לקחת אותן בחינם, בתנאי שתשלם על הנסיעה"... כן הוא הנמשל: כשאדם שומר תורה ומצוות ויש לו גם זכות אבות, זו מעלה גדולה שזכות אבות היא תוספת על העיקר. דוגמה טובה לזה היא בשיר "אחד מי יודע" ששרים בהגדה של פסח: כשם שבפסח אומרים שלשה אני יודע! - שלשה אבות. מתי השלושה אבות הם דווקא שלי הרי הם גם של ישמעאל ועשיו? כשאני מאמין באחד אלוקינו, ומקיים שני לוחות הברית, אזי האבות הם הזכות שלי דווקא...

"אני ד'" (ו, ב)

נאמן לשלם שכר (רש"י)

מסופר על אשתו של הגאון מוילנה ז"ל שהייתה גבאית צדקה עם עוד אישה אחת מנשי ווילנה, והיו הולכות יחד לאסוף כספי צדקה עבור נצרכים. השתיים הסכימו ביניהן בתקיעת כף שהראשונה שתסתלק מן העולם תבא לחברתה בחלום לספר לה מה נעשה בדינה. אותה חברה נסתלקה לבית עולמה תחילה, וכעבור זמן באה בחלום לאשת הגאון ואמרה לה שקיבלה רשות מן השמים לספר רק דבר אחד, שכאשר שתינו הלכנו לקבץ צדקה, ובקרנו אצל נדיבה פלונית ולא מצאנוה, המשכנו בדרכנו וראינו אותה באה מולנו בצידו השני של הרחוב, אז את הראית באצבע שהנה היא באה לקראתנו. נגשנו אליה והתרמנו אותה. והנה עיקר מעשה הצדקה שגבינו ממנה רשום על שם שתינו בשווה וכן כל פסיעה שהלכנו, אך אותה הוראה באצבע שעשית את, רשומה על שמך בלבד. רואים שדבר לא נאבד וכל תנועה נשארת, יראו כל אחד כתמונתו באותה תנועה שעשה בחייו. (מחשבת מוסר)

"והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים והצלתי אתכם מעבודתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים" (ו, ו)

מדוע בתחילה נאמר והוצאתי, ורק לאחר מכן נאמר והצלתי, לפעמים מרוב צרות האנשים לא מבחינים בעומק הצרה, מתי

סיפורים נפלאים פרשת וארא

"דרך שלשת ימים נלך במדבר" (ח, כג)

כידוע, היו בני ישראל בשעבוד מצרים מאתיים ועשר שנים, כי הקב"ה בחסדו חישב את הקץ והתחיל למנות את ארבע מאות השנים מלידת יצחק אבינו. ובכל זאת, יכולים היו המצרים לטעון, כי זכותם להשתעבד בעם ישראל עוד מאה ותשעים שנה. באמת, משום כך לא דרש הקב"ה מפרעה לשלח את עם ישראל כליל, אלא רק להתיר להם ללכת דרך שלושת ימים במדבר. ואז מה יקרה, הדבר יוסבר במשל, משל לאדם, שנתחייב מיתה למלך. שאלו המלך כנהוג: "מהי משאלתך האחרונה", נטל האיש כוס יין משולחנו של המלך, ואמר: "שאלתי ובקשתי, שיניחו לי לשנות כוס יין על גג הארמון, כשאני משקיף בפעם האחרונה על איר המלוכה". נענה המלך ואמר: "דבר נקל הוא, משאלתך תתמלא". שב הנידון למוות ואמר, "אדוני המלך, ירא אני פן יבעתוני השומרים, ולא יניחו לי לשנות את הכוס עד תומה. על כן אבקש, שתשבע לי, שלא יהרגוני, עד אם כיליתי לשנות". נשבע לו המלך על הדבר הזה. נטלוהו השומרים וליווהו במדרגות הארמון, ולפתע השיים את עצמו כמועד במדרגות ונפל ארצה. הכוס נשברה, והיין נשפך. שב הנידון למוות אל המלך ואמר, "אדוני רב החסד, מוכן אני למוות, כאשר אך תאסוף את כל היין הניגר ארצה, שהרי נשבעת לי, שלא יהרגוני, עד שאשתה את הכוס עד תומה". נהנה המלך מחכמתו, ופטרו לשלום. כיוצא בכך, בקשו בני ישראל ללכת דרך שלושת ימים בלבד. אבל פרעה רדף אחריהם להרגם, והקב"ה הענישו וטבע את פרעה וחילו בים סוף, על אשר השליכו את ילדי ישראל ליאור. ומכיון שפרעה ומצרים טבעו בים אצל מי ישראלי ישראל את שנות שעבודם, וממילא, יצאו לחירות עולם. (בן איש חי, הגדת הבן איש חי)

"ויאמר פרעה אנכי אשלח אתכם וזבחתם לד' אלהיכם במדבר רק הרחק לא תרחיקו ללכת העתירו בעדי" (ח, כג-כד)

הוא רצה לומר כך: כי מעשה היה בימי קדם באימפרטור שהיה צורך יהודים, והיו היהודים סובלים ממנו מרה. עד שבכל יום היו מתפללים ומבקשים שימות כדי שינצלו מגזרותיו. לימים מת ובמקומו מלך בנו. ונתברר שהוא יותר רשע מאביו. יום אחד נפגש עם יהודי אחד שהיה יוצא ובא בביתו, אמר לו המלך: רוצה אני שתאמר לי: מה יש בלבך עלי? אמר היהודי: אני מתברך בלבי שתאריך ימים על מלכותך. התפלל המלך ואמר: הרי אני עושה לכם רע יותר מאבי, וכיצד אתה מבקש שאחיה הרבה, אמר לו היהודי: בחיי אביך היינו מתפללים שימות כי קיוונו שהמלך הבא יהיה יותר טוב, אבל לאחר שנתברר שאתה יותר רע מאביך, לכן אנו מתפללים שתחיה. ועל דרך זה אמר להם פרעה: העתירו בעדי, שאאריך ימים. כי מי יודע אם המלך הבא לא יהיה יותר גרוע ממני.

בישיבת ראדן: מה פלא. צאו וראו כשהיהודים היו במצרים ועוד זכרו את האבות קדושים וידעו שהגלות לא תארך יותר מארבע מאות שנה בכל זאת סתם קשי השעבוד את ליבותיהם של ישראל ונשתקעו במ"ט שערי טומאה. אנו שכל כך הרבה דורות אנו רחוקים מן האבות ולכלותנו איננו רואים קץ וסוף, מה פלא שהאמונה נחלשה?...

נד ה"חפץ חיים" זיע"א בראש: יפה דרשת אתה מליץ יושר טוב לישראל, דבריך יעלו לפני כיסא הכבוד.

סיפרו בראדן, שכעבור זמן מועט נפטר ר' נפתלי, ויודעי חן אמרו שזה קרה בגלל פליטת פיו של אותו הצדיק, שיהיה מליץ יושר לפני כיסא הכבוד.

"הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה" (ו, יב)

לקוצק הזדמן פעם חסיד מלובביץ. סח אתו בעל חידושי הרי"ם ושאל אותו על דרכי התנהגותו של האדמו"ר מחב"ד. סיפר לו הלה על קדושתו של האדמו"ר שלהם, ממש מלאך אלקים, שתורתו בוקעת שחקים.

אמר לו חידושי הרי"ם: הרבי שלכם אומר תורה העולה עד לרקיע, אך הרבי שלנו אומר תורה היורדת לחדרי בטן.

"ואני אקשה את לב פרעה" (ז, ט)

לכאורה אם ה' הכביד את ליבו של פרעה למה הוא בעצם אשם? אלא, ה' רצה שפרעה יחזור בתשובה, לא בגלל המכות אלא מתוך הכרה שה' הוא האלוקים. לצורך זה הקב"ה יוצר איזון כדי ששיקול הדעת של פרעה יהיה אמיתי וכנה. לאחר כל מכה יכול פרעה לחזור מהפחד של מכה נוספת... כדי שהמכה לא תשפיע - ה' מכביד את ליבו. משל למה הדבר דומה: יהודי שהיה לו דין ודברים עם גוי, גילה שהשופט הוא חברו הטוב של יריבו ואף הוא גוי. מה עשה? לילה קודם המשפט הוא התדפק על דלתו של השופט ומסר לו מעטפה מלאה במזומנים... למחרת כששני הניצים עומדים במקומותיהם שואל השופט את היהודי: "האם הנך מבקש משפט צדק?" "בוודאי!" ענה היהודי בביטחון. ואז הגיע שאלה שהוא כלל לא ציפה לה... המשין השופט להקשות: "אם כן מדוע הגעת אמש לביתי ונתת לי שוחד?" ותוך כדי דיבור השופט מוציא מכיסו את המעטפה... היהודי היה ב"שוק" לקח לו זמן להתעשת ואז הוא ענה לשאלת השופט: "כבוד השופט והלא זה ברור! ידעתי שאתה חברו הטוב של התובע ומשראיתי שאינך פוסל את עצמך לשפוט בינינו רציתי שיהיה איזון... על מנת שתשפוט בצורה הוגנת נתתי לך שוחד... כעת אני והשוחד שלי עומדים בקו אחד אל מול החברות שלך עם יריבי... כן הוא הנמשל: ה' הכביד את לב פרעה על מנת ליצור איזון בשיקול הדעת של פרעה... ואם זה עדיין לא מצליח להבין מי מנהיג את העולם, מסרב להכיר בה' ולשלח את בני ישראל בדין הוא שייענש...